

ZESTAWIENIE LICZEBNIKÓW

Cyfry		§ 49 Liczbniiki główne	§ 50 Liczbniiki porządkowe
arab.	rzym.	N. cardinalia	N. ordinalia
1	2	3	4
1	I	unus, a, um <i>jeden</i>	primus, a, um <i>pierwszy</i>
2	II	duo duae duo	secundus (alter)
3	III	tres tres tria	tertius
4	IV	quattuor	quartus
5	V	quinque	quintus
6	VI	sex	sextus
7	VII	septem	septimus
8	VIII	octo	octavus
9	IX	novem	nonus
10	X	decem	decimus
11	XI	undecim	undecimus
12	XII	duodecim	duodecimus
13	XIII	tredecim	tertius decimus
14	XIV	quattuordecim	quartus decimus
15	XV	quindecim	quintus decimus
16	XVI	sedecim	sextus decimus
17	XVII	septendecim	septimus decimus
18	XVIII	duodeviginti	duodevicesimus
19	XIX	undeviginti	undevicesimus
20	XX	viginti	vicesimus
21	XXI	viginti unus	vicesimus primus
		unus et viginti	unus et vicesimus
22	XXII	viginti duo	vicesimus alter
		duo et viginti	alter et vicesimus
28	XXVIII	duodetriginta	duodetricesimus
29	XXIX	undetriginta	undetricesimus
30	XXX	triginta	tricesimus
40	XL	quadraginta	quadragessimus
50	L	quingquaginta	quingquagesimus
60	LX	sexaginta	sexagesimus
70	LXX	septuaginta	septuagesimus
80	LXXX	octoginta	octogesimus
90	XC	nonaginta	nonagesimus

Odmiana *unus, duo, tres, milia* przedstawia się następująco:

Nom.	ūnūs, ūnā, ūnūm	dūō, dūae, dūō	trēs, triā	mīliā
Gen.	ūniūs	dūōrūm, dūārūm, dūōrūm	triūm	mīliūm
Dat.	ūnī	dūōbūs, dūābūs, dūōbūs	tribūs	mīlibūs
Acc.	ūnūm, ūnām, ūnūm	dūōs (dūō), dūās, dūō	trēs, triā	mīliā
Abl.	ūnō, ūnā, ūnō	dūōbūs, dūābūs, dūōbūs	tribūs	mīlibūs

Uwaga. W połączeniu z plurale tantum *unus* tworzy także liczbę mnogą: *unae litterae*=jeden list. Podobnie jak *duo* odmienia się także *ambo*=obaj. *Duo, ambo, viginti* to resztki dawnej liczby podwójnej, dualis. (Por. § 13)

W połączeniu z rzeczownikami liczebniki główne są przydawkami przymiotnikowymi, jedynie *milia* (w liczbie mnogiej) łączy się z gen. rzeczownika. Odmieniamy zatem: *quinque equi, quinque equorum, cum quinque equis; ducenti milites, ducentorum militum, cum ducentis militibus* itd. ale *duo milia militum, cum duobus milibus militum*.

Przy liczbach 21 - 98 kładzie się najpierw dziesiątki, potem jednostki (jak w języku polskim) albo najpierw jednostki potem dziesiątki złożone spójnikiem *et* (jak w języku niemieckim); trzydzieści sześć to *triginta sex* albo *sex et triginta*, pięćdziesiąt dwa to *quingaginta duo* albo *duo et quingaginta*. Przy liczbach większych zachowujemy kolejność jak w języku polskim: dwieście pięćdziesiąt pięć = *ducenta quingaginta quinque*. Liczby dwucyfrowe, w których na miejscu jednostek jest 8 lub 9, wyraża się zwykle przez odejmowanie od pełnej dziesiątki: dwadzieścia osiem to *duodetriginta* (2 od 30), rzadziej *viginti octo*, siedemdziesiąt dziewięć to *undeoctoginta* (1 od 80), rzadziej *septuaginta novem*.

Liczebniki porządkowe odmieniają się jak przymiotniki deklinacji II i I; podobnie liczebniki podziałowe z tym, że gen. plur. na rodzaj męski i nijaki ma zakończenie **-um** (nie **-orum**), odmieniamy zatem: *seni, senae, sena*; gen. *senum, senarum, senum*.

Jedynie *singuli* ma gen. *singulorum*.

Liczebników podziałowych używa się:

a. przy mnożeniu: *quingies sena* = pięć razy (po) sześć

b. przy pluralia tantum zamiast liczebników głównych. Mówimy: *unae litterae, binae litterae, trinae litterae, quaternae litterae* = jeden, dwa, trzy, cztery listy. Natomiast *una littera, duae litterae, tres litterae, quattuor litterae* = jedna, dwie, trzy, cztery litery.

Liczebniki wielorakié – multiplicativa. W użyciu są następujące:

simplex	= pojedynczy	quincuplex	= pięcioraki
duplex	= podwójny	septemplex	= siedmioraki
triplex	= potrójny	decemplex	= dziesięcioraki
quadruplex	= poczwórny	centuplex	= stokrotny

1	2	3	4
100	C	centum	centesimus
200	CC	ducenti, ae, a	ducentesimus
300	CCC	trecenti, ae, a	trecentesimus
400	CD	quadringenti, ae, a	quadringentesimus
500	D	quingenti, ae, a	quingentesimus
600	DC	sescenti, ae, a	sescentesimus
700	DCC	septingenti, ae, a	septingentesimus
800	DCCC	octingenti, ae, a	octingentesimus
900	CM	nongenti, ae, a	nongentesimus
1 000	M (C \overline{D})	mille	millesimus
2 000	MM(II)	duo milia	bis millesimus
1 000 000	\overline{X}	decies centena milia	decies centies millesimus
2 000 000	\overline{XX}	vicies centena milia	vicies centies millesimus
10 000 000	\overline{C}	centies centena milia	centies centies millesimus

§ 51 Liczebniki podziałowe		§ 52 Przysłówki liczebnikowe
	N. distributiva	Adverbia numeralia
1	singuli, ae, a = <i>po jednym</i>	semel = <i>raz</i>
2	bini = <i>po dwa</i>	bis = <i>dwa razy</i>
3	terni	ter
4	quaterni	quater
5	quini	quinquies
6	seni	sexies
7	septeni	septies
8	octoni	octies
9	noveni	novies
10	deni	decies
20	viceni	vicies
30	triceni	tricies
40	quadrageni	quadragies
50	quingageni	quingagies
60	sexageni	sexagies
70	septuageni	septuagies
80	octogeni	octogies
90	nonageni	nonagies
100	centeni	centies
200	ducenti	ducenties
300	trecenti	trecenties
400	quadringeni	quadringenties
500	quingeni	quingenties
600	sescenti	sescenties
700	septingeni	septingenties
800	octingeni	octingenties
900	nongeni	nongenties
1000	singula milia	milies
2000	bina milia	bis milies

Odmiana liczebników. Spośród liczebników głównych odmieniają się: *unus, duo, tres, setki, milia* (w liczbie mnogiej); nie odmieniają się liczebniki 4 - 20, *dziesiątki, centum, mille* (w singularis). Setki odmieniają się według pluralis deklinacji II i I: *ducenti, ae, a; gen. ducentorum, -arum, -orum*.

Odmiana *unus, duo, tres, milia* przedstawia się następująco:

Nom.	ūnūs, ūnā, ūnūm	dŭō, dŭae, dŭō	trēs, trīā	mīllĭā
Gen.	ūnīūs	dŭōrŭm, dŭārŭm, dŭōrŭm	trīŭm	mīllĭŭm
Dat.	ūnī	dŭōbŭs, dŭābŭs, dŭōbŭs	trībŭs	mīllĭbŭs
Acc.	ūnūm, ūnām, ūnūm	dŭōs (dŭō), dŭās, dŭō	trēs, trīā	mīllĭā
Abl.	ūnō, ūnā, ūnō	dŭōbŭs, dŭābŭs, dŭōbŭs	trībŭs	mīllĭbŭs

Uwaga. W połączeniu z plurale tantum *unus* tworzy także liczbę mnogą: *unae litterae* = jeden list. Podobnie jak *duo* odmienia się także *ambo* = obaj. *Duo, ambo, viginti* to resztki dawnej liczby podwójnej, dualis. (Por. § 13)

W połączeniu z rzeczownikami liczebniki główne są przydawkami przymiotnikowymi, jedynie *milia* (w liczbie mnogiej) łączy się z gen. rzeczownika. Odmieniamy zatem: *quinque equi, quinque equorum, cum quinque equis; ducenti milites, ducentorum militum, cum ducentis militibus* itd. ale *duo milia militum, cum duobus milibus militum*.

Przy liczbach 21 - 98 kładzie się najpierw dziesiątki, potem jednostki (jak w języku polskim) albo najpierw jednostki potem dziesiątki złożone spójnikiem *et* (jak w języku niemieckim); trzydzieści sześć to *triginta sex* albo *sex et triginta*, pięćdziesiąt dwa to *quingaginta duo* albo *duo et quingaginta*. Przy liczbach większych zachowujemy kolejność jak w języku polskim: dwieście pięćdziesiąt pięć = *ducenta quingaginta quinque*. Liczby dwucyfrowe, w których na miejscu jednostek jest 8 lub 9, wyraża się zwykle przez odejmowanie od pełnej dziesiątki: dwadzieścia osiem to *duodetriginta* (2 od 30), rzadziej *viginti octo*, siedemdziesiąt dziewięć to *undeoctoginta* (1 od 80), rzadziej *septuaginta novem*.

Liczebniki porządkowe odmieniają się jak przymiotniki deklinacji II i I; podobnie liczebniki podziałowe z tym, że gen. plur. na rodzaj męski i nijaki ma zakończenie *-um* (nie *-orum*), odmieniamy zatem: *seni, senae, sena; gen. senum, senarum, senum*.

Jedynie *singuli* ma gen. *singulorum*.

Liczebników podziałowych używa się:

a. przy mnożeniu: *quinquies sena* = pięć razy (po) sześć

b. przy pluralia tantum zamiast liczebników głównych. Mówimy: *unae litterae, binae litterae, trinae litterae, quaternae litterae* = jeden, dwa, trzy, cztery listy. Natomiast *una littera, duae litterae, tres litterae, quattuor litterae* = jedna, dwie, trzy, cztery listy.

Liczebniki wielorakié – multiplicativa. W użyciu są następujące:

simplex	= pojedynczy	quincuplex	= pięcioraki
duplex	= podwójny	septemplex	= siedmioraki
triplex	= potrójny	decemplex	= dziesięcioraki
quadruplex	= poczwórny	centuplex	= stokrotny